

TEEMARUNKO NUORTEN KANSSA KESKUSTELUUN

Tässä on työstämämme teemarunko nuorten kanssa keskusteluun. Teemarunkoa voi käyttää soveltuvin osin ja keskittyä niihin asioihin, joita nuorten kanssa käydyssä keskustelussa nousee esille. Olemme tarkoituksella jättäneet tilaa nuoria puhututtavien asioiden käsittelyyn, jotta emme ennalta ohjaisi keskustelua liikaa.

Teemarunko on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osiossa on kuvattu YK:n lapsen oikeuksien sopimusta liittyen lasten oikeuteen osallistua. Tämä on tarkoitettu taustatiedoksi keskustelun vetäjälle sekä herättelemään keskustelua aiheesta. Tämä olisi hyvä käydä nuorten kanssa läpi heille sopivalla tavalla.

Toisessa osiossa on avattu arviointityökalun eri indikaattorit, joihin toivotaan lasten ja nuorten mielipiteitä. Osa indikaattoreista on avattu lyhyesti, ja esitetty yksi tai useampi tarkentava kysymys indikaattoriin liittyen. Näihin kysymyksiin voi vastata rastittamalla sitä parhaiten kuvaavan vaihtoehdon (kyllä, ei, N/A) tai sanallisesti kommentoimalla. Keskustelun vetäjä voi arvioida, mitkä indikaattorit ovat kyseisessä ryhmässä oleville nuorille relevantteja ja mihin keskittyä tarkemmin.

Kolmannessa osiossa on varattu tilaa keskustelussa esiin nousevien asioiden käsittelyyn. Tähän voi jatkaa edellisen osion aikana alkanutta keskustelua ja vapaamuotoisesti kirjata keskustelun sisältöä. Olemme kirjoittaneet muutaman herättelevän kysymyksen keskustelun tueksi, mutta näihin ei ole pakko vastata. Voitte myös itse keksiä mahdollisia apukysymyksiä. Kolmannen osion ideana on raportoida, mihin keskustelu meni sekä millaisia ajatuksia ja näkökulmia tuli esiin.

Voitte kirjoittaa keskustelujen muistiinpanot näille varattuihin kohtiin tai vapaamuotoisesti itsellenne sopivalla tavalla. Me toivotaan, että saadaan keskustelujen muistiinpanot syyskuuhun 2019 mennessä, jotta meillä on aikaa lukea ja raportoida ne oikeusministeriölle. Tulemme myös raportoimaan ”kick-off”-tapaamisissa esiin nousseet tärkeät huomiot.

Tärkeintä näissä keskusteluissa on esille nousevat näkemykset, ei niinkään nuorten lukumäärä, joka on osallistunut keskusteluun. Huomionarvioista on se, että keskustelussa puhutaan niistä palveluista, joiden kanssa nuoret ovat olleet tekemisissä nyt tai aikaisemmin.

Me mielellään autetaan, jos tulee mieleen kysymyksiä teemarunkoon tai haastatteluiden toteutukseen liittyen. Olkaa siis yhteydessä!

Hyviä ja antoisia keskusteluja toivotellen,

Ira ja Mari

Jokaisesta keskustelusta pyydämme laittamaan alla olevat tiedot raportointia varten

- lasten ja nuorten lukumäärä:
- ikäjakauma:
- sukupuolijakauma:

1. LAPSELLA ON OIKEUS OSALLISTUA

Alla oleva teksti on tarkoitettu taustatiedoksi keskustelun vetäjälle, sen voi käydä lasten ja nuorten kanssa läpi omaan suuhun sopivalla tavalla ja kyseisen ryhmän kokemusmaailman nivoen.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsen mielipiteet täytyy selvittää ja ottaa huomioon, kun tehdään häntä koskevia päätöksiä. Tämä koskee kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria.

Lapsilla on oikeus osallistua ja tulla kuulluksi sellaisissa päätöksissä, jotka koskevat häntä itseään, ja lisäksi myös sellaisissa päätöksissä, jotka koskevat lapsia yleisesti – esimerkiksi koulu- luokkaa, sijaishuoltopaikan lapsia ja nuoria tai vaikka kaikkia kunnassa asuvia lapsia ja nuoria.

Tässä keskustelun vetäjä voi antaa ryhmän ikäjakaumaan ja kokemuksiin liittyviä esimerkkejä tilanteista, joissa heidän näkemyksensä tulee selvittää ja huomioida.

Lapselle on kerrottava ymmärrettävällä tavalla, mistä päätöksessä on kyse, jotta hän voi muodostaa mielipiteensä. Lapselle on myös kerrottava, mikä vaikutus hänen mielipiteellään on. Osallistumisen ja mielipiteen kertomisen tulee kuitenkin olla vapaaehtoista: lasta ei saa pakottaa. Aikaa on oltava riittävästi, eikä lasta saa hoputtaa. Tilanteen tulee olla lapselle turvallinen.

Oikeus osallistua on tärkeä monesta syystä. Ensinnäkin jokaisella ihmisellä on tarve ja siksi myös oikeus voida vaikuttaa omaan elämäänsä. Toiseksi lapsilla ja nuorilla on vaikka koulusta tai asuinpaikasta erilaista tietoa kuin aikuisilla, ja heidän mielipiteidensä huomioiminen auttaa tekemään parempia päätöksiä. Kolmanneksi, joskus aikuiset saattavat toimia lapsia tai nuoria kohtaan väärin, mutta kun lasten näkemyksiä kuullaan, ongelmiin voidaan puuttua.

Koska oikeus osallistua on niin tärkeä, oikeusministeriö on päättänyt selvittää, voivatko lapset ja nuoret todella osallistua silloin, kun heitä koskevia päätöksiä tehdään. Siksi tämä haastattelu tehdään. Vastaukset kootaan niin, ettei ketään yksittäistä lasta tai nuorta voi niistä tunnistaa.

Keskustelun virittämiseksi: Mitä ajatuksia tämä herättää? Oletko sinä saanut osallistua silloin, kun sinua koskevista asioista on päätetty?

Koonti esiajatuksista / vastauksista

2. RASTI RUUTUUN-OSIO: voi vastata rastittamalla vaihtoehdon tai lyhyesti kommentoimalla

Indikaattori	Kyllä	Ei	N/A
<p>1. Lapsiasiavaltuutetun tunnettuus</p> <p>Lapsiasiavaltuutettu arvioi ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa. Hän herättelee päättäjiä ja vaikuttaa yhteiskuntapolitiikkaan puhumalla lasten puolesta. Valtuutettu ei ratkaise yksittäisten lasten tai perheiden asioita.</p> <p>Tiesitkö, että Suomessa on lapsiasiavaltuutettu?</p> <p>Tiesitkö, mitä lapsiasiavaltuutetun tehtävät ovat?</p>			
<p>2. Osallistumisoikeuden turvallinen toteutuminen oikeudellisissa ja hallinnollisissa menettelyissä</p> <p>Esimerkiksi x tai y on hallinnollinen menettely.</p> <p>Koitko, että sinun näkemyksesi kuultiin näissä tilanteissa?</p>			
<p>3. Valitusmenettelyjen tunnettuus (ja lapsiystävällisyys)</p> <p>Jos lasta kohtaan toimitaan väärin, siitä voi valittaa.</p> <p>Tiedätkö, keneen voit olla yhteydessä, jos aikuiset koulussa / sijaishuoltopaikassa / vastaanottokeskuksessa / lisää tai poista vaihtoehdoja toimivat väärin?</p>			
<p>4. Tieto omista osallistumisoikeuksista</p> <p>Oletko saanut aikuisilta tietoa oikeudestasi kertoa näkemyksesi ja saada se huomioiduksi sinua koskevilla asioilla?</p>			
<p>5. Tieto ja kokemus edustuksellisen osallistumisen mahdollisuuksista</p> <p>Tiesitkö että on olemassa kaikille lapsille ja nuorille tarkoitettuja vaikuttamiskanavia, kuten koulujen oppilaskunnat sekä lapsiparlamentit ja nuorisovaltuustot?</p>			
<p>6. Kokemus mahdollisuudesta antaa palautetta palveluista</p> <p>Koetko että aikuiset siellä missä asut ovat kiinnostuneita siitä, mitä sinulle kuuluu?</p>			

3. KESKUSTELUOSIO

Keskustelu voi jatkua edellisestä suoraan, jos on jatkuakseen. Tai edellisen lomassa, jolloin keskustelussa esiin nousseet asiat voi vain kirjata alle laatikkoon. Jos edellinen osio ei synnytä keskustelua, niin sitä voi viritellä esim. alla olevin kysymyksiin

- Millaisessa tilanteessa on helppo kertoa omat mielipiteet? Millaisessa ei?
- Millaiselle aikuiselle on helppo puhua ongelmista?

Keskustelun vetäjä voi lisätä tai vaihtaa näiden tilalle paremmaksi katsomansa johdantokysymykset.